

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 188/06-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. júna 2006 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti C., a. s., V., právne zastúpenej advokátkou JUDr. B. K., V., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 135/2005 z 28. februára 2006, postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 9 Co 185/04-62 z 27. januára 2005 a postupom a rozsudkom Okresného súdu Bratislava I č. k. 17 C 186/03-37 zo 7. apríla 2004 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti C., a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. mája 2006 doručená sťažnosť spoločnosti C., a. s., V. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci porušenia základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 135/2005 z 28. februára 2006, postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) č. k. 9 Co 185/04-62 z 27. januára

2005 a postupom a rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“) č. k. 17 C 186/03-37 zo 7. apríla 2004.

Zo sťažnosti vyplynulo, že: „*Sťažovateľ sa podanou žalobou zo dňa 16. 12. 2003 domáhal na Okresnom súde Bratislava I voči žalovanému Slovenská republika – Ministerstvo financií SR, ul. Štefanovičova 5, Bratislava, náhrady škody vo výške 9.350.000,- Sk s 13 % p. a. úrokom z omeškania spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu a jeho nesprávnym úradným postupom podľa zák. č. 58/1969 Zb.*

Okresný súd prejednával vec pod č. k. 17 C 186/03 a rozhodnutie o veci vydal na prvom pojednávaní dňa 7. 4. 2004 tak, že návrh v celom rozsahu zamietol.

Na tomto pojednávaní doručil sťažovateľovi krátkou cestou vyjadrenie žalovaného zo dňa 5. 4. 2004 v rozsahu troch strán a účastníkom konania umožnil sa k veci vyjadriť.

Po zaprotokolovaní krátkych vyjadrení právnych zástupcov oboch účastníkov, okresný súd bez riadneho poučenia účastníkov v zmysle § 120 ods. 4 O. s. p. a bez ďalšieho vykonávania dokazovania majúca za dostatočne zistený skutkový stav veci, vo veci rozhodol.

K záveru, že v konaní MF SR č. 043/1998/SAN nebol a ani zo zákona (§ 14 zák. č. 71/1967 Zb.) nie je účastníkom konania záložný veriteľ pokiaľ v tomto konaní bolo jeho záložné právo vymazané v evidencii vedenej u zaknihovaných cenných papierov S., a. s., B., došiel okresný súd bez toho, aby sa bol oboznámil so spisom Ministerstva financií SR č. 043/1998/SAN zo dňa 9. 12. 1998.

Naopak vykonal dokazovanie oboznámením sa s listinami, ktoré pre rozhodnutie vo veci boli irelevantné ako so zmluvou o budúcej zmluve zo dňa 18. 8. 1995, so žiadosťou o pridelenie popisného čísla zo dňa 9. 1. 1996, s pridelením súpisného lista zo dňa 30. 1. 1996, ktoré predložil žalovaný.

Návrh právneho zástupcu sťažovateľa o poskytnutie lehoty na vyjadrenie sa k stanovisku žalovaného ako aj na doplnenie dokazovania oboznámením sa s administratívnym spisom MF SR č. 043/1998/SAN okresný súd do zápisnice o pojednávaní nezaprotokoloval odôvodňujúc svoj postup tým, že tak sťažovateľ bude môcť urobiť po jeho poučení v zmysle § 120 ods. 4 O. s. p.

Toto poučenie však okresný súd opomenul vykonať a vo veci rozhodol.

Týmto konaním okresného súdu boli pre sťažovateľa vytvorené podstatne nevýhodnejšie podmienky, než akými disponoval žalovaný.

Súčasne bola porušená zásada kontradiktórnosti ako súčasti koncepcie spravodlivého súdneho konania, v súlade s ktorou musia mať účastníci nielen právo navrhnúť všetky dôkazy, ktoré považujú za nevyhnutné na preukázanie svojich tvrdení, ale aj právo byť oboznámení a vyjadriť sa ku všetkým dôkazom a preto musia mať možnosť oboznámiť sa s dôkazmi predloženými súdu, ako aj možnosť vyjadriť sa k existencii, rozsahu a autenticite predložených dôkazov a to príslušným spôsobom, v príslušnom čase a v prípade potreby aj v písomnej forme a vopred.

Okresný súd postupom, ktorý účastníkovi konania – sťažovateľovi odňal možnosť oboznámiť sa a vyjadriť sa k tvrdeniam žalovaného, z ktorých pri rozhodovaní vychádzal, však horeuvedené právo sťažovateľa nerešpektoval.

Okresný súd opomenul účastníkov poučiť a vyzvať v zmysle § 120 ods. 4 O. s. p., najmä keď pri predchádzajúcich vyjadreniach sťažovateľa ako žalobcu ho poučoval v tom zmysle, že návrhy na doplnenie dokazovania bude môcť predložiť po horeuvedenom poučení. Následne však rozhodol bez toho, aby tak sťažovateľovi umožnil predniesť návrhy na dokazovanie. (...)

Na základe odvolania sťažovateľa proti zamietavému rozsudku okresného súdu zo dňa 18. mája 2004, v ktorom sťažovateľ namietal nesprávnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu veci z dôvodu porušenia § 120 ods. 4 O. s. p., keď okresný súd došiel k záveru, že sťažovateľ nebol účastníkom správneho konania bez toho, aby sa s administratívnym spisom bol oboznámil a nesprávnosť právneho posúdenia veci keď okresný súd vyvodil záver, že zrušenie rozhodnutia správneho orgánu súdom z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti, nie je zrušením pre jeho nezákonnosť, krajský súd vo veci vydal dňa 27. januára 2005 rozsudok č. k. 9 Co 185/04-62, ktorým napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a sťažovateľa zaviazal k náhrade trov odvolacieho konania.

Na pojednávaní krajského súdu bolo sťažovateľovi doručené vyjadrenie žalovaného k odvolaniu zo dňa 19. januára 2005 v rozsahu 6 strán, opäť krátkou cestou, čím mu bola odňatá možnosť zaujať k vyjadreniu kvalifikované stanovisko. Nie je možné v priebehu odvolacieho konania vyjadrenie v rozsahu 6 strán prečítať a vyhodnotiť tak, aby toto vyhodnotenie bolo kvalifikované a preukázané dôkaznými prostriedkami.

Navyše krajský súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa avšak z iného právneho dôvodu a to z dôvodu, že rozhodnutie, ktorým bolo nezákonné rozhodnutie zrušené, musí byť tiež právoplatné a preto je potrebné vyčkať do právoplatného skončenia konania.

Touto skutočnosťou sa okresný súd nezaoberal a sťažovateľ preto ani nemal možnosť predložiť súdu dôkaz o tom, že toto konanie bolo právoplatne skončené.

Až z rozhodnutia odvolacieho súdu sa sťažovateľ dozvedel, že odvolací súd vyvodil svoj iný právny záver zo skutočnosti nikým netvrdenej a prvostupňovým súdom nehodnotenej.

Teda v tomto štádiu už sťažovateľ nemal možnosť zaujať k tejto skutočnosti stanovisko, navrhnúť dôkazy na vyvrátenie alebo aspoň spochybnenie a vyjadrovať sa k jej právnej relevantnosti vo vzťahu k predmetu konania.

Znemožnenie realizácie procesných práv účastníka v takomto prípade je prakticky dôsledkom nerešpektovania ústavného práva dvojinstančnosti občianskeho súdneho konania odvolacím súdom, lebo účastníkovi konania odopiera možnosť prieskumu správnosti nových skutkových zistení.

Aj postup krajského súdu je preto porušením práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a tiež čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. (...)

Na základe dovolania sťažovateľa zo dňa 2. 5. 2005, v ktorom okrem iného sťažovateľ namieta odňatie možnosti konať pred súdom postupmi tak okresného ako aj odvolacieho súdu Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 28. 2. 2006, č. k. 2 Cdo 135/2005 odvolanie odmietol.

Uznesenie bolo sťažovateľovi doručené dňa 30. 3. 2006.

Dôvodom odmietnutia dovolania je zistenie, že sťažovateľovi ako účastníkovi nebola nesprávnym procesným postupom súdu v zmysle § 237 f) O. s. p. na pojednávaní pred odvolacím súdom odňatá možnosť konať pred súdom.

K vadám konania v zmysle § 237 písm. f) O. s. p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu prihliada dovolací súd z úradnej povinnosti.

Dovolací súd však z horeuvedených postupov súdu nezistil taký postup súdu, ktorým by sa účastníkovi konania odňala možnosť realizovať tie procesné práva, ktoré mu

Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. (...)

Pretože postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vo veci vedenej pod sp. zn. 17 C 186/03, Krajským súdom v Bratislave vo veci vedenej pod sp. zn. 9 Co 185/04 a Najvyšším súdom Slovenskej republiky vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Cdo 135/2005 boli porušené práva sťažovateľa zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd sťažovateľ navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol:

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vo veci vedenej pod sp. zn. 17 C 186/03, Krajský súd v Bratislave v konaní vo veci vedenej pod sp. zn. 9 Co 185/04 a Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Cdo 135/2005 porušili právo obchodnej spoločnosti C., a. s., .V domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zaručenom v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 135/2005 zo dňa 28. 2. 2006 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Obchodnej spoločnosti C., a. s., vo V., priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 10.238,- Sk, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť jeho advokátke (...).“

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli

porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom pre odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo

slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

Predmetom sťažnosti je tvrdené porušenie základných práv sťažovateľky zaručených v čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 135/2005 z 28. februára 2006, postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 9 Co 185/04-62 z 27. januára 2005 a postupom a rozsudkom Okresného súdu Bratislava I č. k. 17 C 186/03-37 zo 7. apríla 2004.

1. Pokiaľ ide o napadnutý rozsudok okresného súdu č. k. 17 C 186/03-37, ústavný súd pripomína, že z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha právomoc ústavnému súdu zaoberať sa porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd občana je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k tomu základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta, a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

Z predmetnej ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka využila svoje právo a podala proti rozsudku okresného súdu č. k. 17 C 186/03-37 odvolanie, a preto vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmavať postup a uvedené rozhodnutie okresného súdu, pretože jeho postup

a rozhodnutie preskúmal v konečnom dôsledku krajský súd. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti (teda vo vzťahu k okresnému súdu) odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

2. Vo vzťahu k napadnutému postupu a rozsudku krajského súdu č. k. 9 Co 185/04-62 z 27. januára 2005 treba konštatovať, že uvedený rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť už v roku 2005 (zo samotného dovolania, ktorý bol k tejto ústavnej sťažnosti priložený vo fotokópii vyplýva, že sťažovateľke bol napadnutý rozsudok krajského súdu doručený 7. apríla 2005), pričom sťažnosť bola ústavnému súdu doručená 19. mája 2006.

Podľa ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde jednou z podmienok prijatia sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby na konanie pred ústavným súdom je podanie sťažnosti v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým malo byť spôsobené namietané porušenie základného práva.

Lehota na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ústavy začína plynúť dňom, keď nadobudlo právoplatnosť rozhodnutie o poslednom účinnom opravnom prostriedku, ktorý zákon na ochranu práva poskytuje, t. j. v danom prípade od 7. apríla 2005. Predmetná sťažnosť bola podaná až 17. mája 2006 a ústavnému súdu doručená 19. mája 2006, teda jednoznačne po uplynutí dvojmesačnej lehoty ustanovenej zákonom pre tento druh konania pred ústavným súdom.

Dovolanie sťažovateľky bolo v predmetnej veci odmietnuté uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 135/2005 z 28. februára 2006 ako neprípustné a keďže - ako to bude v ďalšom uvedené - ústavný súd nezistil žiadne dôvody na vyslovenie porušenia označených základných práv a slobôd uvedeným uznesením najvyššieho súdu (pozri bod 3 časti II tohto rozhodnutia), v tejto súvislosti konštatuje, že rozhodnutie najvyššieho súdu o dovolaní sťažovateľky v danej veci nemohlo založiť plynutie predmetnej lehoty, pretože podanie neprípustného dovolania nemožno z hľadiska čl. 127 ods. 1 ústavy považovať za účinný prostriedok nápravy. Toto rozhodnutie najvyššieho súdu nemožno preto považovať za kvalifikovanú právnu skutočnosť, od ktorej začína plynúť lehota na podanie ústavnej sťažnosti podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

V prípadoch, keď je dovolanie neprípustné, nie je možné dovolanie považovať za procesný prostriedok, ktorý zákon na ochranu základných práv a slobôd poskytuje. V takých prípadoch lehota na podanie ústavnej sťažnosti plynie odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu. Uznesenie najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania z dôvodu jeho neprípustnosti je potrebné považovať za rozhodnutie deklarátornej povahy, ktoré autoritatívne konštatuje neexistenciu práva, v danom prípade práva podať dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu.

Vzhľadom na to, že sťažnosťou napadnutý rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť ešte pred tým, ako sa sťažovateľka obrátila neprípustným dovolaním na najvyšší súd, predmetná sťažnosť bola podaná v čase, keď už uplynula lehota ustanovená v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd sa preto nemohol zaoberať opodstatnenosťou v sťažnosti uvedených námietok voči týmto rozhodnutiam všeobecných súdov. Neprípustné dovolanie nemožno totiž z hľadiska čl. 127 ods. 1 ústavy považovať za účinný a dostupný právny prostriedok nápravy, ktorý je predpokladom (podmienkou) podania sťažnosti na ústavnom súde podľa tohto článku ústavy, a na jeho podanie nie je preto z hľadiska plynutia uvedenej lehoty na podanie sťažnosti na ústavnom súde možné prihliadať (mutatis mutandis I. ÚS 49/02, I. ÚS 134/03, I. ÚS 209/03).

Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť smerujúcu proti postupu a rozsudku krajského súdu č. k. 9 Co 185/04-62 z 27. januára 2005 odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako návrh podaný oneskorene.

3. Pokiaľ ide o napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 135/2005 z 28. februára 2006, sťažovateľka nesúhlasí s právnym názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého jej ako účastníčke konania „*nebola nesprávnym procesným postupom súdu v zmysle § 237 f) O. s. p. na pojednávaní pred odvolacím súdom odňatá možnosť konať pred súdom*“. Podľa názoru sťažovateľky teda v danom prípade bola splnená podmienka prípustnosti dovolania a keďže najvyšší súd rozhodol inak, porušil tým jej základné práva zaručené v čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50). Zároveň podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o tejto ochrane ustanoví zákon, resp. v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy je možné domáhať sa práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (mutatis mutandis I. ÚS 56/01).

Podľa svojej ustálenej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 13/01).

V danom prípade je relevantnou aj judikatúra ústavného súdu, v zmysle ktorej je na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti navrhovateľa takýto návrh podať, právomoci o ňom konať a rozhodnúť či splnenia iných zákonom ustanovených náležitostí zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex. Ingerencia ústavného súdu do výkonu

tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (I. ÚS 74/02, I. ÚS 115/02, I. ÚS 46/03). V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že uvedené obdobie platí, aj pokiaľ ide o skúmanie prípustnosti návrhu na začatie dovolacieho konania, jeho opodstatnenosti a pod.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Jednako tieto pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles c. Španielsko, rozsudok ESLP z 28. októbra 1998).

Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľky s právnym názorom najvyššieho súdu týkajúcim sa otázky prípustnosti dovolania v danej veci.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z 28. februára 2006 vyplýva, že:

„Z ustanovenia § 237 písm. f) OSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu dovolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosť konať pred súdom je taký postup súdu, ktorým sa účastníkovi odníma možnosť realizovať tie procesné práva, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Podľa ustálenej súdnej praxe nevykonanie dôkazov navrhnutých účastníkom konania nie je postupom, ktorým by súd odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom (napr. R 37/1993). Žalobcovi ako účastníkovi konania nebola preto nesprávnym procesným postupom súdu v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. na pojednávaní pred odvolacím súdom odňatá možnosť konať pred súdom.

So zreteľom na žalobcom tvrdený druhý dôvod prípustnosti a aj opodstatnenosti dovolania sa dovolací súd tiež zameral na otázku opodstatnenosti tvrdenia dovolateľa, že v prejednávanej veci nemal ako súd prvého stupňa rozhodovať okresný súd, ale krajský súd, a teda že išlo o vadu konania uvedenú v ust. § 237 písm. g) O. s. p.

Podľa ust. § 237 písm. g) O. s. p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

V tejto súvislosti treba uviesť, že prípustnosť dovolania z hľadiska namietaného ust. § 237 písm. g) O. s. p. nie je založená už tým, že dovolateľ tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté touto vadou, ale až tým, ak rozhodnutie odvolacieho súdu namietanou vadou skutočne trpí.

Podľa ust. § 26 zákona č. 58/1969 Zb. sú o nárokoch podľa tohto predpisu kompetentné rozhodovať súdy. Z hľadiska vecnej príslušnosti sú to v prvom stupni okresné súdy (§ 9 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 10 z. č. 58/1969 Zb.) a nie krajské súdy, ako sa mylne domnieval dovolateľ (porov. aj R 35/1977 a R 20/1981 Zb. súdnych rozhodnutí a stanovísk).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd dovolanie žalobcu podľa § 218 ods. 1 písm. c) v spojení s § 243b ods. 4 O. s. p. odmietol bez toho, že by sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozsudku.“

Podľa názoru ústavného súdu právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania v danej veci je zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom, najvyšší súd na všetky zásadné námietky sťažovateľky zaujal stanovisko, a preto aj ústavný súd ho považuje za dostačujúci, ale aj ústavne relevantný. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého

rozhodnutia najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo treba považovať dovolanie sťažovateľky za neprípustné. Najvyšší súd zároveň preskúmal prípadné procesné nedostatky napadnutého rozhodnutia uvedené v § 237 Občianskeho súdneho poriadku a treba dodať, že pri interpretácii pojmu „odňatie možnosti konať pred súdom“ plne rešpektoval výklad ústavného súdu (napr. II. ÚS 102/04), ale i judikatúru najvyššieho súdu (napr. 5 Cdo 102/01 z 27. septembra 2001), a teda tým posilnil aj princíp právnej istoty ako jednej z obsahových náležitostí právneho štátu.

V každom prípade tento postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľky nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojim vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu, ktorý prijíma aj stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánom zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje a vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je jednoznačné, že postupom a uznesením najvyššieho súdu nedošlo k „denegatio iustitiae“. Odmietnutie dovolania nespĺňajúceho zákonné náležitosti pre jeho prípustnosť nemožno považovať za odmietnutie spravodlivosti, preto bolo potrebné v tejto časti sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na všetky uvedené okolnosti ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. júna 2006